

SAVONIA

ammattikorkeakoulu

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
YHTEISKUNTATIETEIDEN, LIIKETALouden JA HALLINNON ALA

LYHENNETTY TYÖAIKA TILITOIMISTON KIRJANPITÄJÄN TYÖSSÄ

TEKIJÄ Maria Mäkelä

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Maria Mäkelä	
Työn nimi Lyhennetty työaika tilitoimiston kirjanpitäjän työssä	
Päiväys 19.02.2024	Sivumäärä/Liitteet 35
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) -	
Tiivistelmä <p>Tällä opinnäytetyöllä tutkittiin kirjanpitäjänä toimivien tilitoimistojen työntekijöiden mielipiteitä ja omakohtaisia kokemuksia lyhennetystä työajasta. Tutkimuksen avulla haluttiin selvittää, miten, jos ollenkaan, lyhennetty työaika sopii kirjanpitäjän työhön. Lisäksi selvitettiin, onko lyhennetty työaika yleistä kirjanpitäjien keskuudessa ja onko kirjanpitäjillä ollut kokemusta sen teosta, sekä millaisia mielipiteitä heillä aiheesta on yleisesti. Lyhennetty työaika oli usein uutisissa vuosien varrella, ja juuri kirjanpitäjien mahdollisuuksista lyhentää työaikaansa ei ollut aikaisempia tutkimuksia, joten tällä tutkimuksella haluttiin selvittää asiaa tarkemmin.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena sähköisellä kyselylomakkeella, jossa oli monivalinta- ja avoimia kysymyksiä aiheesta. Kyselylomakkeeseen lähetettiin linkki sähköpostilla. Opinnäytetyön kohderyhmä oli keskisuuret (100–500 työntekijää) tilitoimistot ympäri Suomen, ja vastaajiksi valikoituivat yksi tilitoimisto Kuopiosta ja yksi Oulusta. Työllä ei ollut tilaajaa eikä yhteistyökumppaneita. Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 27.</p> <p>Tuloksien mukaan varsinkin tiimissä työskentelevät ja ei liikaa vastuusasiakkaita omaavat kirjanpitäjät nähtiin hyvin sopivina tekemään lyhyempää työaikaa. Lyhennetyt työajan nähtiin olevan hyvä opiskeluiden ohelle, sekä tuovan lisää aikaa perheen kanssa olemiseen. Sen sijaan vähenevän työajan mukaan vähenevä palkka oli monelle asia, joka esti lyhentämästä työaikaa. Myös lisääntynyt ja yhä vaativammaksi muuttunut asiakaspalvelu edellyttäisi kirjanpitäjän olemaan käytettävissä joka päivä. Robotiikan ei nähty auttavan lyhentämään työaikaa, vaan enemmänkin se tuntui pidentävän sitä vaativampien työtehtävien yleistyessä. Johtopäätökset tutkimuksesta olivat siis pääosin myönteisiä lyhennetyt työajan sopimisesta kirjanpitäjille.</p>	
Avainsanat Osa-aikatyö, työaika, kirjanpito, työsuhde, taloushallintoala, työsopimus	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration	
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration	
Author(s) Maria Mäkelä	
Title of Thesis Short-time work for accounting jobs in accounting firms	
Date 19.02.2024	Pages/Appendices 35
Client Organisation /Partners -	
<p>Abstract</p> <p>This thesis studied part-time work, specifically focusing on investigating the opinions and experiences of accountants. The aim of the study was to find out whether part-time work fit in with the work of accountants at all, as well as whether part-time work was common amongst them. The study also asked accountants about their own experiences with part-time work and their general opinions on the subject. Over the years part time work has been often discussed in the news and in studies, but there has been no research focusing particularly on the part-time work of accountants. Therefore, the purpose of this thesis was to investigate that point of view more closely.</p> <p>The study was conducted as qualitative research using a questionnaire with both multiple choice and open-ended questions. The questionnaire was sent as an e-mail link to couple of medium-sized accounting firms throughout Finland. The study was not commissioned by or carried out in cooperation with any firm. The questionnaire received 27 answers.</p> <p>The end results showed that accountants who work in teams and who don't have too many clients were seen as best suited for part-time work. Part-time work was also seen to fit well with students and with people who wanted to have more time for their families. On the other hand, part-time work with reduced salaries were seen as a too big of a detriment for many of the responders. Accountants also felt that robotics hadn't ended up reducing the need to work, and instead might have increased the workload with more time-consuming and challenging job tasks. All in all, the final conclusions of the study were positive in that part-time work fits well with accountancy.</p>	
<p>Keywords</p> <p>Part-time work, short-time work, reduced working hours, accountant, accountancy, working time act</p>	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
2	LYHENNETTY TYÖAIKA	7
2.1	Lyhennetyt työajan määritelmä	7
2.2	Lyhennetyt työajan muodot	8
2.3	Lyhennetyt työajan muodot työntekijän aloitteesta	8
2.4	Lyhennetty työaika työnantajan aloitteesta	9
2.5	Lyhennetyt työajan historiaa ja kokemuksia Suomessa	10
3	KIRJANPITÄJÄN TYÖ	12
3.1	Kirjanpidon työtehtävät	12
3.2	Työaika kirjanpitäjän työssä	13
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
4.1	Tutkimuskysymykset	14
4.2	Kvalitatiivinen tutkimus	14
4.3	Kysely	14
4.4	Tutkimuksen eettisyys	15
4.5	Tutkimustulosten analysointi	15
5	TUTKIMUSTULOKSET	17
5.1	Vastaajien taustatietoja	17
5.2	Kirjanpitäjät, joilla on kokemusta osa-aikatyöstä	19
5.3	Kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta osa-aikatyöstä	20
5.3.1	Kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta eikä kiinnostusta kokeilla osa-aikatyötä	21
5.4	Sopiiko kirjanpitäjän työ lyhennettyyn työaikaan	23
6	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	26
6.1	Johtopäätökset	26
6.2	Pohdinta	26
	LÄHTEET	28
	LIITE 1: KYSELYLOMAKE (GOOGLE FORMS)	31

KUVALUETTELO

TAULUKKO 1 Palkansaajien työsuhteen tyypit 2021–2023 (Tilastokeskus 2023)	6
KUVA 1 Kauanko olet ollut työelämässä?	17
KUVA 2 Työskenteletkö pääosin ryhmässä vai yksin?	17
KUVA 3 Oletko ollut kirjanpitäjänä osa-aikatyössä ennen?.....	18
KUVA 4 Jos et, haluaisitko olla osa-aikatyössä/kokeilla osa-aikatyötä?	18
KUVA 5 Jos sinulla on kokemusta osa-aikatyöstä: Mistä syystä olit/olet osa-aikatyössä?	19
KUVA 6 Minkälainen osa-aikatyökokemuksesi oli?	20
KUVA 7 Jos et ole ollut osa-aikatyössä: Mistä syystä haluaisit olla osa-aikatyössä?	20
KUVA 8 Syyt olla tekemättä osa-aikatöitä.....	21
KUVA 9 Työnantajan ehdottama osa-aikatyö.....	22
KUVA 10 Onko kirjanpitäjän työ mielestäsi soveltuvaa osa-aikatyöhön?	23
KUVA 11 Minkälainen osa-aikatyö on mielestäsi paras/soveltuvin itsellesi/kirjanpitäjän töihin?	24

1 JOHDANTO

Lyhennetty työaika on ollut jo pitkään ja varsinkin viime vuosina runsaasti uutisissa. Eri alojen yritykset niin ulkomailla kuin Suomessakin ovat kokeilleet lyhennettyä työaikaa, usein hyvin tuloksin. Suomessa oululainen mobiilipeliyritys Fingersoft testasi 2022 vuoteen mennessä lyhennettyä työaikaa täydellä palkalla (Yle 2023), ja Iso-Britanniassa jopa 61 yritystä kokeili yhtä aikaa nelipäiväistä työviikkoa kesäkuusta joulukuuhun vuonna 2022 (Autonomy 2023, 5).

Koko ajan yleistyvä ja paraneva robotiikka ja automaatio periaatteessa vähentävät ihmisten tehtävän työn tarvetta, jolloin voisi olettaa, että lyhennetylle työajalle on yhä paremmat olosuhteet, ainakin tietyissä töissä.

TAULUKKO 1 Palkansaajien työsuhteen tyypit 2021–2023 (Tilastokeskus 2023)

	Kokoaikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %	Osa-aikatyö yhteensä, osuus palkansaajista, %
Yhteensä		
2021Q3	82,9	17,1
2022Q3	82,1	17,9
2023Q3	81,6	18,4

Osa-aikatyötä tekeekin tällä hetkellä Suomessa jo melkein viidennes palkansaajista, ja osa-aikaisten osuus on noussut hieman vuosi vuodelta – jopa yli yhden prosenttiyksikön vuodesta 2021 vuoteen 2023 (taulukko 1). Sen lisäksi jopa 60 % suomalaisista ovat sitä mieltä, että työaikaa tulisi lyhentää, jotta töitä riittäisi useammalle henkilölle (STTK ja Aula Research Oy 2017, 10). Lyhennetty työaika on siis erittäin ajankohtainen ja mielipiteitä paljon herättävä aihe.

Kirjanpito on siistiä toimistotyötä nykyään, kaikki hoituu tietokoneilla ja puhelimilla, yhä useammat toimistot ovat kokonaan paperittomia, ja robotiikka hoitaa yhä suuremman osan rutiininomaisista tehtävistä. Lyhennetty työaika siis voisi toimia tällaisessa työssä hyvin. Toisaalta kirjanpito on aika-kriittistä työtä – viranomaisilmoitukset on tehtävä täysin ajallaan, tilinpäätös vie paljon aikaa ja työvoimaa, ja kausien vaihtumiset ovat kuukausittaisia.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena onkin tutkia, sopiiko lyhennetty työaika kirjanpitäjän työarkeen, sekä mitä haasteita – ja mahdollisuuksia - siitä voi käytännössä nousta. Eri aloilta löytyy aiheesta tutkimuksia, mutta kirjanpitäjien osa-aikatyöskentelystä ei ole vielä tehty tutkimuksia.

Opinnäytetyön tutkimusosa toteutetaan parin tilitoimiston kirjanpitäjille välitetyllä kyselyllä, jossa kysytään kirjanpitäjien kokemuksista ja mielipiteistä osa-aikatyöstä kirjanpitäjän työhön (verrattessa). Tämä kysely keskittyy yksittäisen kirjanpitäjän lyhennettyyn työaikaan, eikä ota kantaa, pitäisikö lyhennetty osa-aikatyö tulla yleisesti kaikille aloille mahdolliseksi lakimuutoksien myötä.

2 LYHENNETTY TYÖAIKA

2.1 Lyhennetyn työajan määritelmä

Kun puhutaan lyhennetystä työajasta, tulee usein vastaan myös käsite ”osa-aikatyö”. Työaika-laissa käsitteitä käytetään samassa yhteydessä tarkoittaen samanlaista työtä, joten tässä opinnäytetyössä käsitteitä käytetään myös keskenään vaihtokelpoisesti.

Työttömyysturvalaissa (1 luku 5 § 5 momentti) osa-aikatyö määritellään suoraan työksi, jossa työaika on enintään 80 % kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Vastavuoroisesti kokoaikatyö määritellään samassa pykälässä työksi, jossa tehdään töitä enemmän kuin 80 % enimmäistyöajasta. Enimmäistyöaika riippuu alalla sovellettavasta työajasta, mutta työaikalaisissa (3 luku 5 §) yleistyöaika on säädetty enintään 40 tunniksi viikossa ja 8 tunniksi päivässä.

Euroopan Unionin Neuvoston osa-aikatyötä koskevan puitesopimuksen mukaan osa-aikatyöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka tekee viikkotyöaikana tai enintään vuoden pituisen ajanjaksona laskettuna lyhyempää säännöllistä työaikaa kuin vastaava kokoaikainen työntekijä. ”Vastaava kokoaikainen työntekijä” taas määritellään samassa työpaikassa samantyyppisellä työsopimuksella/työsuhhteella samanlaista työtä tekeväksi henkilöksi. (Direktiivi 1998/23/EY. Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) osa-aikatyötä koskeva puitesopimus, 3 lauseke.)

Sairausvakuutuslaissa (8 luku 11 §) mainitaan osa-aikatyöstä yhteydessä osasairauspäivärahaoikeuteen. Silloin osa-aikatyön pitää olla määrällisesti vähintään 40 % ja enintään 60 % vähemmän kuin kokoaikatyötä tehneenä. Saman lain 9 luvussa 11 §:ssä mainitaan osa-aikatyöstä, jossa päivittäinen työaika on enintään viisi tuntia.

Vaikka lyhennetystä työajasta onkin siis mainintoja muutamissa Suomen laissa, missään laissa ei ole määrätty tiettyä tuntimäärää lyhennetyille työajalle. Kokoaikaisen työntekijän, johon osa-aikatyötä tekevää verrataan, enimmäistymäärä voi määräytyä Suomen lain, työehtosopimuksen tai jopa työsopimuksenkin perusteella. Jokaisessa tilanteessa ja työpaikassa lyhennetty työaika voi siis olla eripituinen ja eri muodossa toteutettu, ja lyhennetyn työajan määritelmä onkin parasta arvioida tapauskohtaisesti.

Mahdollisuudesta tehdä lyhennettyä työaikaa säädetään työaikalaisissa seuraavaa:

Jos työntekijä haluaa muista sosiaalisista tai terveydellisistä syistä kuin (– –) osittaisen hoitovapaan vuoksi tehdä työtä säännöllistä työaika lyhyemmän ajan, työnantajan on pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi tehdä osa-aikatyötä. (Työaikalaki 872/2019, 4 luku 15 §.)

Tällöin työntekijä ja -antaja tekevät enintään 26 viikkoa voimassa olevan määräaikaisen sopimuksen lyhennetystä työajasta, jossa näkyy vuorokautisen ja viikoittaisen työajan pituus. Työnantaja voi myös kieltäytyä antamasta työntekijälle lyhennettyä työaikaa, mutta tällöin se on perusteltava. (Työaikalaki 15 §.)

2.2 Lyhennetyn työajan muodot

Lyhennetyn työajan muotoja on useita erilaisia. Suurin osa on lähtöisin itse työntekijän pyynnöstä, mutta myös työnantajalla on oikeus pyytää työntekijää tekemään osa-aikatyötä. Osa-aikatyötä voi joutua myös tekemään esimerkiksi työkyvystä ja terveydestä johtuvista syistä. Seuraavissa alaluvuissa käydään lyhyesti läpi osa-aikatyön muodot.

Käytännössä lyhennetyn työajan voi tehdä muutamalla tavalla. Voi tehdä lyhennettyä työviikkoa, jolloin viiden päivän työviikon sijasta tekisikin vain kolmena päivänä viikossa töitä. Myös lyhennetty työpäivä on mahdollisuus, eli esimerkiksi tekisi kuuden tunnin työpäivää. Lyhennetty työaika voi olla myös kausittaista – esimerkiksi joka toinen viikko töissä, joka toinen vapaalla.

Myös vaihtelevaa työaika (työsopimuksessa on ilmoitettu työtuntimääräksi esimerkiksi 0–40 h viikossa) voi olla lyhennetyn työajan muoto. Jos vähimmäistuntimäärä on työsopimuksessa nolla tuntia viikossa, on kyseessä niin sanottu nollatuntisopimus. (Työsuojelu.fi julkaisuaika tuntematon.) Nollatuntisopimukseen ei tässä opinnäytetyössä tarkemmin pureuduta, sillä niihin liittyvät omat kysymyksensä ja ongelmansa.

Eri osa-aikamuotojen mukaan lyhennetty työaika voi olla määräaikaista tai toistaiseksi voimassa olevaa.

2.3 Lyhennetyn työajan muodot työntekijän aloitteesta

Vuonna 2022 tuli mahdolliseksi osittainen vanhempainvapaa, jossa työntekijä voi työnantajan kanssa sopia pitävänsä vanhempainvapaansa osa-aikaisena. Työnantajan ei ole pakko suostua osa-aikatyöhön tässäkään tapauksessa, mutta kieltäytymiseen on oltava kirjallinen perustelu. (Työsopimuslaki 55/2001, 4 luku 2a §.)

Osittaisen vanhempainvapaan ansiosta on mahdollista, että kummatkin vanhemmat voivat olla sekä lapsen kanssa että työskennellä lyhennetyllä työajalla. Jotta saa osittaisen vanhempainvapaan, on lyhennettävä työaika 40–60 % kokoaikaisesta työajasta. Osittaisella vanhempainvapaalla on kummankin vanhemman myös mahdollista palkan lisäksi saada erikseen enintään 158 päivältä osittaista vanhempainrahaa. (Kela 2023.) Osittaisella vanhempainvapaalla lyhennetyn työajan voi tehdä lyhennettynä työviikkona tai työpäivänä (Erikoisartikkeli 2021).

Toinen perhe-elämään liittyvä osa-aikatyön mahdollisuus on osittainen hoitovapaa. Hoitovapaalla työntekijä saa hoitaa lastansa tai muuta taloudessaan vakituisesti asuvaa lasta enintään lapsen toisen perusopetuksen lukuvuoden loppuun saakka. Työntekijän on kuitenkin ollut oltava saman työnantajan palveluksissa kuusi kuukautta tai enemmän. Työnantaja ei voi kieltäytyä antamasta osittaista hoitovapaata, paitsi jos vapaasta koituisi työpaikan toiminnalle suurta haittaa. (Työsopimuslaki 4 luku 4 §)

Toisin kuin osittaisessa vanhempainvapaassa, osittaisella hoitovapaalla eivät voi olla molemmat vanhemmat yhtä aikaa. On kuitenkin mahdollista, että toinen vanhempi hoitaa lasta aamulla ja toinen iltapäivällä, eli vanhempien osa-aikatyön muoto olisi lyhennetty työpäivä. (Hanni, Kettunen, Tähtinen 2022, 48.)

Perhe on usein syy lyhennetylle työajalle, vaikkei olisikaan mahdollisuutta osittaiseen vanhempain- tai hoitovapaaseen. Kun vanhempainvapaa on loppunut, voi työarki tuntua erittäin raskaalta, jolloin mahdollinen lyhennetty työaika helpottaisi tilannetta ja antaisi energiaa touhuta lapsen kanssa, kun työ ei vie kaikkia voimia. (Lapsen Maailma 2019.)

Muita perheen kaltaisia syitä voivat olla esimerkiksi opiskelu tai ihan vain vapaa-ajan lisääminen. Lisääntynyt vapaa-aika auttaa palautumaan työstä, se voi parantaa työntekijän hyvinvointia ja antaa aikaa uusille kokemuksille sekä itsensä kehittämiseen elämän eri osa-alueilla (Koivulahti 2021, 45–46). Työuupumus on ollut Suomessa lievästi kasvussa korona-aikana (Työterveyslaitos 2023), ja lyhennetty työaika voisi olla yksi mahdollisuus ehkäistä sitä. Opiskeluita varten esimerkiksi opintovapaata voi pitää osa-aikaisenakin lyhentämällä työpäivästä osan vapaaksi opiskeluun (Opintovapaasetus 864/1979 4 §). Työntekijällä, joka on saman työnantajan palveluksessa ollut vähintään vuoden ajan voi saada opintovapaata (Opintovapaalaki 273/1979 4 §).

Eläkekin voi olla syy osa-aikaistumiselle. Jos työntekijä haluaa ja on tietyn ikäinen, on työnantajan pyrittävä järjestämään työt niin, että työntekijä voi jäädä osittaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osatyökyvyttömyyseläkkeelle (Työaikalaki 15 §). Osittainen vanhuuseläke on sinänsä hieinan erillinen, että sitä voi hakea vaikkei työskentelisi. Ikärajaa sen hakemiselle ei ole, eikä se muutu automaattisesti vanhuuseläkkeeksi eläkeiän täytyttyä. (Työeläke.fi 2023.) Osatyökyvyttömyyseläkettä voi saada vähintään 17-vuotias ei vielä eläkeikään yltänyt työntekijä, jonka työkyky on heikentynyt ainakin vuoden ajan. Osatyökyvyttömyyseläkkeellä ollessa työntekijällä on ansioraja, joten lyhennetyt työajan määrä riippuu siitä. (Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen julkaisuaika tuntematon.)

Työntekijään terveyteen liittyen lyhennettyä työaika on mahdollista tehdä myös sairauspoissaolon aikana (Työaikalaki 15 §). Osa-aikainen sairauspoissaolo on tarkoitettu tukemaan työntekijän töissä pysymistä ja töihin paluuta sairauspoissaololta. Työntekijä ja työnantaja sopivat osa-aikaisuudesta sairauden aikana työntekijän terveydentilaselvityksen perusteella, ja sopimus voi päättyä ennenaikaisestikin, jos työntekijä ei pystykään enää sairauden takia jatkamaan työntekoa. (Työsopimuslaki 11 a §.) Jotta työntekijä saa osa-aikatyön ajalta osasairauspäivärahaa, pitää työajan lyhentyä 40–60 % kokoaikaisesta työajasta (Sairausvakuutuslaki 1224/2004 8 luku 11 §).

2.4 Lyhennetty työaika työnantajan aloitteesta

Luvussa 2.2.1. esitellyt lyhennetyt työajan muotoja voidaan pitää vapaaehtoisina osa-aikatöinä, mutta työnantajalla on yksipuolinen oikeus muuttaa työntekijän työsopimus osa-aikaiseksi (Työsopimuslaki 7 luku 11 §). Tällaista osa-aikatyötä kutsutaan vastentahtoiseksi osa-aikatyöksi, varsinkin jos työntekijä haluaisi työskennellä kokoaikaisesti (Sitra 2015, 10).

Kokoaikatyön muuttaminen osa-aikatyöksi vaatii työnantajalta, että työtarjonta on taloudellisista, tuotannollisista tai toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä olennaisesti vähentynyt (Työsopimuslaki 7 luku 3 §). Tällainen osa-aikaistaminen tulee voimaan vasta irtisanomisajan jälkeen, joka määräytyy Työsopimuslain 6 luvun 3 §:n mukaan.

Työnantaja voi myös osa-aikaisesti lomauttaa työntekijän, jos siihen on samanlainen syy kuin työsopimuksen muuttamiseen osa-aikaiseksi – sillä erotuksella, että syy on vain tilapäinen. Osa-aikaisessa

lomauttamisessa työnantaja saa väliaikaisesti lyhentää työntekijän säännöllistä työaikaan niin paljon kuin se on lomauttamisen perusteen kannalta välttämätöntä. (Työsopimuslaki 5 luku 1–2 §.)

Työnantajalla on kuitenkin velvollisuus tarjota osa-aikaiselle työntekijälle hänelle sopivaa kokoaikaiseen työtä, kun sellainen työpaikka tulee vapaaksi (Työsopimuslaki 2 luku 5 §). Eli ennen osa-aikaiselle esitettyä työtarjousta ei voi lähteä etsimään uutta työntekijää. Tämä säännös on vain puolipalkkoinen, eli siitä voidaan sopia pois esimerkiksi työehtosopimuksessa (Hanni ym. 2022, 63).

2.5 Lyhennetyn työajan historiaa ja kokemuksia Suomessa

Historian saatossa säännöllinen työaika on lyhentynyt Suomessa virallisesti muutaman kerran. Teollisuuden alkuaikoina työaika saattoi olla jopa 16 tuntia päivässä ja myös lauantaina tehtiin töitä. Vuonna 1905 työaika vähentyi ja vakiintui 10 tuntiin päivässä, 1917 vuonna hyväksyttiin lakiin kahdeksan tunnin työpäivä sekä enintään 47 tunnin työviikko ja lopulta vuonna 1965 säädetyssä laissa viikkotyöaika väheni 40 tuntiin. (Telma 2021; Demokraatti 2017.)

Vuoden 1965 säädöksen jälkeen työaika ei ole laillisesti lyhentynyt, vaikka kokeiluja esimerkiksi kuuden tunnin työpäivistä on ympäri maailmaa tullut hyviä kokemuksia. Myös Suomessa lyhennettyä työaika on kokeiltu eri yrityksissä eri aloilla. Vuosina 1996–1999 kymmenet suomalaiset yritykset kokeilivat kuuden tunnin työpäiviä, huomaten, että tuottavuus parani ja työntekijöiden sairastelu väheni; lyhyemmästä päivästä maksettiin jopa kokoaikaisen palkan kannattavuutta laskematta (Taloussanomat 2019).

Muitakin yksittäisiä yrityksiä on kokeillut lyhennettyä työaika. Kuten johdannossakin mainittiin, Fingersoftin 2021 alkaneessa kokeilussa työntekijät saavat 90 % palkkaa, vaikka tekevätkin 80 % työaika. He arvelivat, että kun työaika lyhenee, elämänlaatu paranee. Työntekijät pystyivät itse valitsemaan, tekivätkö 6 tunnin työpäivän vai 4 päivän työviikon. Kokeilun aikana työntekijät voivat paremmin, tuottavuus ei laskenut ja yritysikin säästi hieman palkkakuluissa. Koska tulokset olivat niin hyviä, kokeilun jälkeen lyhennetyn työajan malli jäi mahdolliseksi yrityksessä. (Yle 2017; Yrittäjät 2021.)

Sen sijaan lastensuojelun palveluita tarjoava Särskildin yhtiö ei puolivuotisen lyhennetyn työviikon kokeilunsa jälkeen jatkanut sitä. He maksoivat neljän päivän työviikosta täyden palkan, ja yksi syy kokoaikatyöhön palaamiseen olikin taloudellinen (Yle 2021). Myöskään nelipäiväinen työviikko ei lopulta täysin sopinut työhön ja toimialalle (Kunttu 2022, 39). Vaasalainen KWH Pipe tarjosi kuuden tunnin työpäiviä suunnilleen kokoaikaisen palkalla jopa 16 vuotta aikavälillä 1996–2012, mutta yrityksen yhdistymisen takia lyhennetty työaika jäi pois käytöstä (Yle 2020).

Miksi sitten työaika ei ole pitkään aikaan lyhentynyt yleisesti? Vaikka teollisuus ja digitalisaatio ovat kasvattaneet tuottavuutta, on samalla ihmisten halu kuluttaa kasvanut, ja näin palvelualojen työvoiman kysyntä on vain kasvanut. Myös esimerkiksi koulutuksen tarve on lisääntynyt teknologisen kehityksen myötä, kun uusiin työtehtäviin tarvitaan yhä korkeampaa koulutusta, ja ihmiset myös haluavat koulutautua yhä enemmän. Näiden lisäksi on tuottavuuden kasvu ollutkin odotettua hitaampaa, ja kiristynyt maailmanlaajuinen kilpailu ei ole antanut hyviä lähtökohtia alkaa sopia työajan lyhentä-

misestä. (STTK 2017, 11–12.) Tämän lisäksi vastustusta lyhemmästä työajasta on tullut myös esimerkiksi yritysten johtajilta (Taloussanomat 2017) sekä taloustieteilijöiltä (Ekonomistikone 2017 ja 2020).

Lyhennetty työaika on kuitenkin onneksi mahdollistettu laissa, jolloin yksittäiset työntekijät voivat halutessaan ja tarvittaessa sitä hyödyntää, vaikka yleinen säännöllinen työaika pysyisikin kahdeksassa tunnissa päivässä.

3 KIRJANPITÄJÄN TYÖ

3.1 Kirjanpidon työtehtävät

Suurin osa suomalaisista yrityksistä, yhdistyksistä ja säätiöistä on kirjanpitovelvollisia (Kirjanpitolaki 1336/1997 1 §). Osa yrittäjistä tekee kirjanpitonsa itse, mutta suuri osa ulkoistaa tehtävät tilitoimistoille. Tässä opinnäytetyössä keskitytään tilitoimistojen kirjanpitäjien työaikaan. Tilitoimistoja, toimialana 69201 Kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut, on Suomessa noin 5500 (Tilastokeskus 2023).

Kirjanpitäjät toimivat yritysten kirjanpidon ja verotuksen asiantuntijoina. Heidän tärkeimmät työtehtävänsä ovat tositteiden laatiminen ja tarkastus, erilaiset täsmäytykset sekä raporttien laadinta. (Kaarlejärvi 2019.) Perinteisesti kirjanpitäjä tallentaa eli tekee kirjauksia asiakkaansa aineistoista kirjanpitojärjestelmään tositteiden perusteella. Tositteissa näkyy mitä liiketapahtumia on tapahtunut, myyntiä vai ostoa, mitä on ostettu tai myyty jne. (Taloushallintoliitto julkaisuaika tuntematon.)

Nykyään kirjanpito on pitkälti automatisoitu. Varsinkin rutiininomaiset syöttötehtävät voivat olla harvinaisia. Sen sijaan kirjanpitäjällä on tarkastava rooli kirjanpidossa – he tarkastavat ja korjaavat poikkeamat esimerkiksi syötöissä, tiliöinneissä tai viitteissä (Apix Messaging 2018). Kirjanpitäjän itse laatima tosite, kun he joutuvat korjaamaan kirjauksia, on muistiotosite. Muistiotositeilla voidaan myös esimerkiksi jaksottaa hankintoja. (Taloushallinto julkaisuaika tuntematon.)

Kirjanpitäjän tekemien kirjauksien perusteella kirjanpitäjät tekevät arvonlisäveroilmoituksen Verottajalle, yleensä kuukausittain. Tämä luo aikatauluja ja aikarajan kirjanpidolle. Kaikki kuukausittaiset kirjaukset pitää olla tehtynä, jotta alv-ilmoituksen voi tehdä oikein. Ilmoituksen pitää olla tehtynä 1 kuukauden ja 12 päivän kuluessa kuukauden päättymisestä. Mahdollisista EU-myyneistä yrityksen on tehtävä arvonlisäveron yhteenvetoilmoitus viimeistään kuukauden päättymistä seuraavana 20. päivänä. (Taloushallinto julkaisuaika tuntematon.)

Tilikausittain, eli yleensä 12 kuukauden välein, on kirjanpidon perusteella kirjanpitäjien laadittava tilinpäätös. Tilinpäätös on tehtävä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, ja se sisältää tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot, sekä isommilta yrityksiltä rahoituslaskelman. (Kirjanpitolaki 3 luku.)

Koska kaikki kirjaukset pitää olla tehtynä kuukauden alv-ilmoitusta varten sekä totta kai tilinpäätöstä varten, voi tämä luoda kiirettä kirjanpitäjälle. Palkkojen, reskontrien, kaikkien yrityksen laskujen ym. pitää olla kirjattuna kirjanpitoon ajoissa. (Tilitoimistossa 2021.) Jos esimerkiksi arvonlisäveroilmoituksen tekee myöhässä, joutuu siitä maksamaan myöhästymismaksun 3 € päivältä 135 € asti tai 135 € + 2 % ilmoitettavasta veron määrästä, joka on aika suuri summa (Verohallinto 2021). Kiireitä näissä tilanteissa voivat tuoda esimerkiksi asiakkaan myöhästelyt aineistojen toimitusten kanssa, varsinkin jos ne ovat paperisia.

Jatkuvasti kasvava automatisointi ja robotiikka ovat jo muokanneet kirjanpitäjän työtä yhä enemmän asiantuntija- ja asiakaspalvelurooli. Kun robotiikka hoitaa rutiininomaiset työt, pitää kirjanpitäjien ymmärtää ja sisäistää yhä laajemmin yrityksen prosesseja ja osata muitakin taloushallinnon osa-alueita kuin kirjanpitoa. (Kaarlejärvi 2019.) Tilitoimistoissa asiakkaiden palvelupyynnöt tai sähköpostit ovat myös suuri osa kirjanpitäjän työtä (Tilitoimistossa 2021).

3.2 Työaika kirjanpitäjän työssä

Taloushallintoalan työehtosopimuksen mukaan tilitoimistojen säännöllinen työaika on vuorokaudessa 7 tuntia ja 30 minuuttia ja viikossa enintään 37 tuntia ja 30 minuuttia. Paikallisesti voidaan kuitenkin sopia eriäviä työaikoja. (Taloushallintoalan työehtosopimus 2023.) Tilitoimistossa voi myös käyttää liukuvaa työaikaa, eli työntekijä voi sovituisissa rajoissa itse päättää milloin aloittaa ja lopettaa työpäivänsä (Työaikalaki 12 §).

Myös säännöllinen keskimääräinen työaika on mahdollista. Se tarkoittaa, että työntekijän säännöllisen työajan on tasoituttava 52 viikon kuluessa keskimäärin 37,5 tuntiin viikossa. Keskimääräisessä työajassa päivän työaika saa olla enintään 13 tuntia ja viikon enintään 55 tuntia. (Taloushallintoalan työehtosopimus 2023.)

Taloushallintoalan työehtosopimuksessa ei ole mainintaa lyhennetystä työajasta erikseen.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuskysymykset

Tämän opinnäytetyön päätutkimuskysymys, johon haluttiin vastaus, oli ”Miten osa-aikatyö sopii kirjanpitäjän työhön”. Sen lisäksi apuna olivat alatutkimuskysymykset osa-aikatyön yleisyydestä kirjanpitäjillä, minkälaisia kokemuksia kirjanpitäjillä on lyhennetystä työajasta sekä millaisia mielipiteitä heillä on aiheesta yleisesti.

4.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, on hyvä tutkimustapa, kun halutaan kuvata ja tulkita jotakin ilmiötä ihmisten kokemusten kautta. Laadullisessa tutkimuksessa kiinnostuksen kohteena ovat henkilöiden ja/tai yhteisöjen käsitykset ja kokemukset aiheesta, sekä niiden merkityksistä. Näihin merkituksiin liittyy esimerkiksi henkilökohtaisia arvoja, mielipiteitä ja tunteita, niin kutsuttuja intentioita. Intentiolla tarkoitetaan myös motivaatiota, joka ohjaa ihmisten tekemistä ja saa heidät etenemään pyrkimyksissään. (Vilka 2021, Osa I.)

Koska tämän opinnäytetyön aiheena ovat kirjanpitäjien kokemukset ja ajatukset lyhennetystä työajasta, valikoitui tutkimustavaksi juuri kvalitatiivinen tutkimus. Jotta saadaan hyvä käsitys lyhennetystä työajasta kirjanpitäjien työssä, pitää siitä saada oikeiden kirjanpitäjien mielipiteitä. Koska opinnäytetyössä ei oteta kantaa lyhennetyn työajan yleistämisestä, oli tärkeämpää saada lähempi ja yksityiskohtainen kuva juuri tietyn kohderyhmän mielipiteistä. On vaikeaa sanoa, sopiiko osa-aikatyö kaikille, jolloin subjektiivisuus ja ihmisten erilaiset arvot ovat tärkeässä osassa tutkimusta.

4.3 Kysely

Kvalitatiivisen tutkimuksen yleisimpiä aineistonkeruumenetelmiä ovat erilaiset haastattelut, kyselyt ja havainnointi. Tämän opinnäytetyön menetelmäksi valikoitui näistä kysely. Kysely on menetelmä, jossa tiedonantajat täyttävät itse kyselylomakkeen (Tuomi, Sarajärvi 2018, 3. luku).

Kyselyn tekoon käytettiin Google Forms -työkalua ja se koostui osin monivalinta- ja avoimista kysymyksistä (Liite 1). Kyselyn kysymykset tehtiin osin ennen teorian keräämistä ja kysely saatettiin loppuun teorian keruun alkuvaiheissa. Kysely lähetettiin sähköpostilla kahdelle suurelle tilitoimistolle Pohjois-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan alueilla, jotka tarjoavat kokonaisvaltaisesti talous- ja henkilöstöhallinnon palveluja asiakkailleen. Ennen kyselyjen lähettämistä ei ollut päätetty, kuinka monelle yritykselle kysymys lähetettäisiin, mutta vastauksia haluttiin ainakin yli 10.

Kyselyyn pyydettiin vastaamaan vain kirjanpitäjinä työskenteleviä henkilöitä, ja vastauksia saatiin yhteensä 27. Laadulliselle tutkimukselle tätä pidettiin hyvänä vastaajamääränä, varsinkin kun otti huomioon vapaiden vastausten korkean laadun. Tutkimukseen ei haluttu vastauksia vain kirjanpitäjiltä, joilla on kokemusta lyhennetystä työajasta tai toisinpäin, jolloin haastatteluihin olisi voinut olla vaikea ja ajallisesti liian hidas löytää oikeita henkilöitä. Kysely oli helppo lähettää eteenpäin siihen asti, että saatiin tarvittavia vastauksia tarpeeksi.

Kyselyn ensimmäisessä osassa kartoitetaan hieman tietoja kirjanpitäjän työurasta ja työstä. Tutkimuksen kannalta epäolennaisina pidettyjä asioita, kuten ikää ja sukupuolta, ei kysytty, sillä niiden ei suoraan näyttävä vaikuttavan mielipiteisiin. Tärkein osa kyselyä oli saada tieto siitä, oliko kirjanpitäjällä aikaisempaa kokemusta osa-aikatyöstä kirjanpitäjänä vai ei. Ja jos kokemusta oli, millaisena se pidettiin, sekä jos ei ollut, oliko muuten kiinnostunut lyhentämään työaikaansa. Vapaa sana oli myös kyselyn viimeisessä osiossa, jossa kartoitettiin yleisesti kirjanpitäjien mielteitä ja mielipiteitä osa-aikatyöstä, ja kysyttiin suoraan, onko osa-aikatyö heidän mielestään sopiva kirjanpitäjän työhön.

4.4 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusta tehdessä, kirjoittaessa ja aineistoa hankkiessa, on tärkeää ottaa huomioon sen eettisyys. Varsinkin laadullisessa tutkimuksessa, jossa kohteena ovat ihmiset, on tärkeää pitää huoli siitä, että henkilöille ei siitä aiheudu riskiä tai haittaa. Myös tekstin tuottamisessa pitää noudattaa vastuullisuutta, huolellisuutta ja tarkkuutta. Muiden tutkimuksiin viitattaessa on viittaus tehtävä asianmukaisella tavalla. (Vilkka 2020, osa I.)

Yksi suurimmista riskeistä kyselyä internetin kautta tehdessä on vastaajien henkilöllisyyden turvassa pysyminen. Kyselylomakkeissa ei kerätty mitään henkilökohtaista tietoa vastaajista, esimerkiksi ikää tai nimeä. Myöskään sähköposteja ei kerätty; Google Forms:ssa sähköpostien keruun pystyy helposti laittamaan pois päältä ja alkuviestissä vastaajille myös kerrottiin asiasta. Yksi anonymisyyden takaava tapa on tietojen minimisointi, eli jo kyselyvaiheessa on vältetty turhia, liian yksityiskohtaisia tai tutkimuksen kannalta merkityksettömiä kysymyksiä (Tietoarkisto julkaisuaika tuntematon). Tätä käytettiin tässä opinnäytetyössä hyväksi, ja kyselyn vastauksista ei voi saada selville kuka henkilö vastasi siihen.

Sen lisäksi tutkimusten tuloksista kerrottaessa viitataan kyselyyn vastanneisiin henkilöihin vain yleisesti kirjanpitäjinä tai vastaajina. Kun heidän kirjoittamiaan sanallisia vastauksia liitettiin osaksi tekstiä, niitä ei muutettu tai korjattu ollenkaan, jotta riskiä vastauksen alkuperäisen tarkoituksen muuttamisesta ei synny.

4.5 Tutkimustulosten analysointi

Tutkimusaineiston eli kyselyn vastausten analysointiin käytettiin pääasiassa koodaustekniikkaa, eli vastauksista tunnistettiin ja nimettiin tiettyjä sisällöllisiä elementtejä, joita sitten verrattiin keskenään. Aineistosta etsitään isoimpia johtopäätöksiä - aineiston toisistaan eriäviä sekä samanlaisia kohtia - jotka antavat tutkijalle aineistosta tärkeää tietoa. (Vuori (tietoarkisto) julkaisuaika tuntematon). Koodaukseen käytettiin apuna Google Sheets-työkalua, johon vastaukset saatiin siirrettyä suoraan Google Formsista.

Aineiston analysointi aloitetaan yleisellä tasolla katsomalla kaikkia vastauksia yhdessä. Tutkimuksen teorian koodaamisessa lähdettiin liikkeelle siitä, mitä käsitteitä oli tärkeää selittää, jotta tutkimuksen taustat aukenisivat. Tässä osassa siis käydään läpi vastauksia tärkeimpiin ja mielenkiintoisimpiin taustatietoja selvitteleviin kysymyksiin sekä katsotaan, nousiko avoimista vastauksista mitään isompia huomioita esille.

Sen jälkeen poraudutaan astetta syvemmällä jakamalla aineisto kyselyn kysymysten ja niihin vastattujen perusteella kolmeen isompaan pääluokkaan - kirjanpitäjät, joilla on ollut kokemusta lyhennetystä työajasta, kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta, mutta on kiinnostusta lyhennettyyn työaikaan sekä kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta eikä kiinnostusta lyhennetystä työajasta. Näissä luokissa sitten tutkittiin ja analysoitiin tarkemmin, miten kirjanpitäjät vastasivat avoimiin kysymyksiin, eli sopiiko heidän mielestään osa-aikatyö kirjanpitäjän työhön, ja mitä mieltä he ovat osa-aikatyöstä yleisesti.

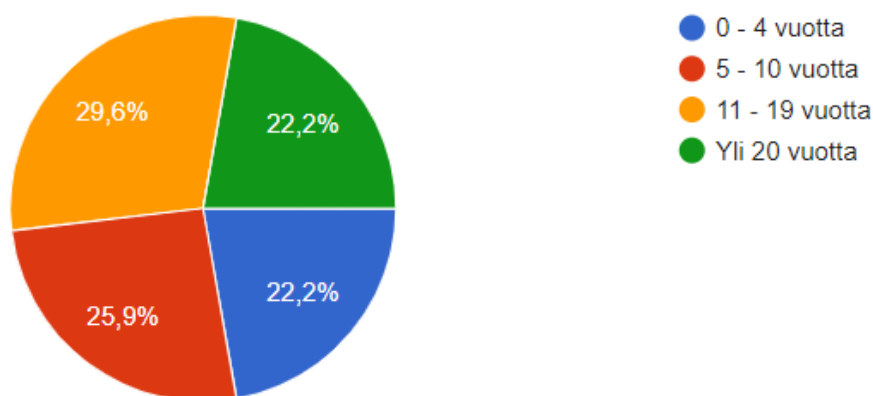
Lisäksi vastauksia tarpeen tullen verrattiin toisiin aikaisemmin lyhennetystä työajasta tehtyihin tutkimuksiin. On kuitenkin huomattava, että ne eivät ole täysin keskenään verrattavia, sillä juuri kirjanpitäjien osa-aikatyöstä ei ole tehty aiemmin tutkimuksia. Ne voivat kuitenkin täydentää ja syventää vastausten tulkintaa ja johtopäätöksiä.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Vastaajien taustatietoja

Kysely aloitettiin kartoittamalla hieman kirjanpitäjien taustatietoja. Kysymyksiä ei ollut paljon, sillä taustatietoja ei nähty kovin tärkeänä osana tutkimusta, mutta muutama niistä tuo kiinnostavaa tietoa esille ja niiden avulla voi saada lisää ymmärrystä kyselyn muihin kysymyksiin ja tutkimustuloksiin.

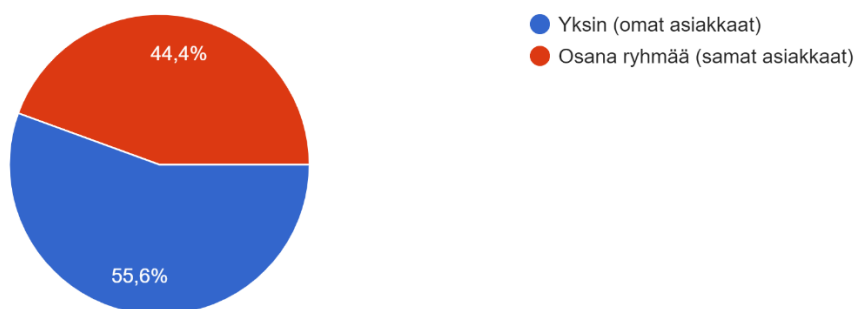
27 vastausta

KUVA 1 Kauanko olet ollut työelämässä?

Ensimmäinen kiinnostava kysymys on vastaajien työelämäkokemuksesta (kuva 1). Tähän pyydettiin laskemaan kaikki työelämäkokemus, myös ei-kirjanpitäjä kokemus. Vastaukset jaottuivat aika tasaisesti, 11–19 vuoden kokemuksen ollen yleisin melkein 30 %:n vastauksilla. Vastausvaihtoehtojen kumpikin pää, vähiten ja eniten työkokemusta omaavat, olivat kumpikin 22,2 % vastaajista. Hieman yli puolella vastaajista oli siis enemmän kuin 10 vuotta työkokemusta.

27 vastausta

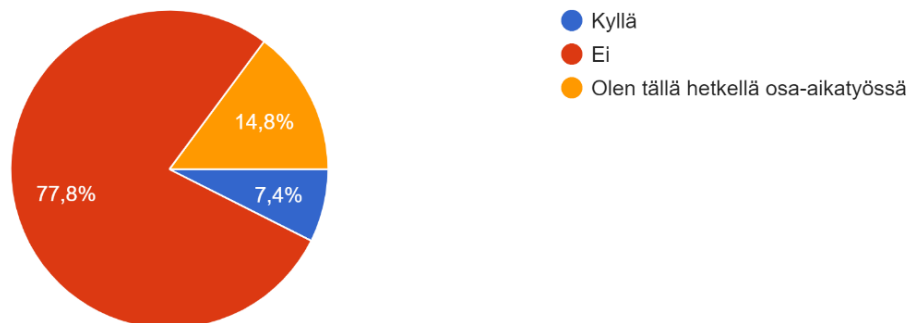

KUVA 2 Työskenteletkö pääosin ryhmässä vai yksin?

Toinen mielenkiintoinen ja tärkeä kysymys oli kysymys pääosaisesta työskentelytavasta (kuva 2). Vaikka kyselyt lähetettiin isoille tilitoimistoille, joissa on töissä useita kirjanpitäjiä, yli puolet kuitenkin kertoi työskentelevänsä suurimmaksi osaksi yksin, eli heillä oli omat asiakkaansa, joista he olivat yksin.

sin vastuussa. Tätä kysymystä voi pitää yhtenä kyselyn tärkeimmistä kysymyksistä, ja sitä palataan-kin tutkimaan vielä myöhemmässäkin vaiheessa, sillä se nousi usein esille vastaajien vapaissa sa-noissa.

27 vastausta

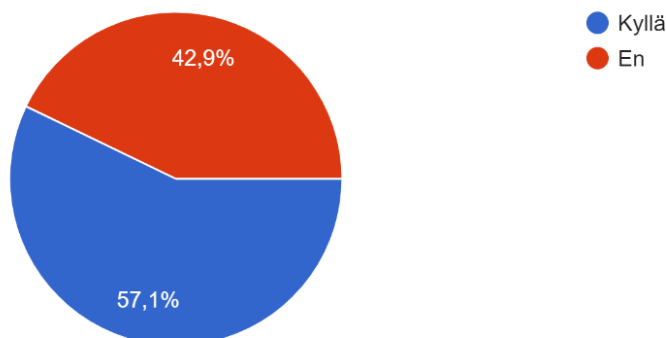
KUVA 3 Oletko ollut kirjanpitäjänä osa-aikatyössä ennen?

Kyselyn tärkeimpänä taustatietokysymyksenä voi pitää kysymystä kirjanpitäjien osa-aikatyökoke-muksista juuri kirjanpitäjän työssä (kuva 3). Siinä kirjanpitäjät pääsivät suoraan vastaamaan yhteen alatutkimuskysymykseen, ja sen avulla voidaan jakaa vastauksia eri luokkiin, joiden kautta niitä voi analysoida tarkemmin. Riippuen mitä tähän kysymykseen vastasi, jakaantui kysely kahteen osaan – joko vastasi seuraavaan lisäkysymykseen (kuva 4) jos ei ollut kokemusta, tai meni eteenpäin kyselyn osaan 2.0 jos on ollut tai on tälläkin hetkellä osa-aikatyössä kirjanpitäjänä.

Suurin osa, jopa yli kolme neljännestä, vastasi, ettei heillä ole kirjanpitäjänä ollut kokemusta lyhen-netyn työajan tekemisestä. Tässä onkin tärkeää huomata, että kysymyksessä eriteltiin vain ja aino-astaan kirjanpitäjänä saatu kokemus osa-aikatyöstä, joten vastaajilla voi olla ollut kokemusta osa-aikatyöstä muussa yhteydessä.

Kiinnostavana huomiona isompi osa vastaajista oli tällä hetkelläkin osa-aikatyössä, kuin oli joskus ollut mutta ei tällä hetkellä ole.

21 vastausta

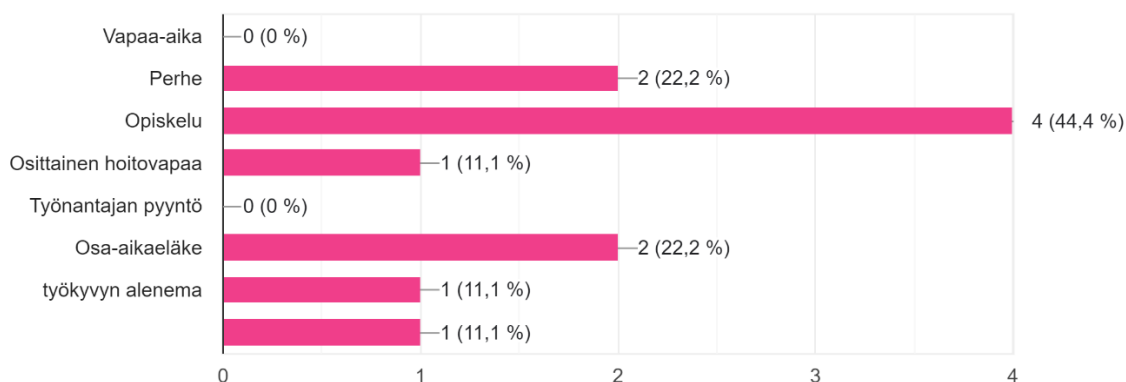
KUVA 4 Jos et, haluaisitko olla osa-aikatyössä/kokeilla osa-aikatyötä?

Kuvan 4 kysymys oli jatkokysymys kuvan 3 kysymykselle, eikä se ollut pakollinen. Tähän haluttiin vain niiden vastaukset, joilla ei ole kokemusta kirjanpitäjänä osa-aikatyöskentelystä. Hieman yli puolet vastasivat myöntävästi. Tämän kysymyksen pohjalta kysely jakaantui kahteen osaan lisäkysymyksiä sen mukaan vastasiko kyllä vai ei. Yli puolet halusi kokeilla osa-aikatyön tekoa. Tarkempia syitä vastauksiin avataan seuraavassa alaluvussa.

5.2 Kirjanpitäjät, joilla on kokemusta osa-aikatyöstä

Kun kyselyn ensimmäisen osan kysymykseen osa-aikatyökokemuksesta vastasi ”Kyllä”, pääsi seuraavaan osaan 2.0, joka oli tarkoitettu kirjanpitäjille, joilla on kokemusta osa-aikatyöstä kirjanpitäjänä, sekä niille, jotka olisivat kiinnostuneita tekemään osa-aikatyötä kirjanpitäjänä. Osan 2.0 ensimmäisessä kysymyksessä (kuva 5), kysyttiin syytä kirjanpitäjänä tehdyille osa-aikatyölle. Kysymyksessä annettiin valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi mahdollisuus kirjoittaa oma vastaus, ja valitettavasti yhdestä tällaisesta vastauksesta tuli tyhjä eikä siitä ollut mahdollista saada selville mikä vastaus olisi oikeasti ollut.

9 vastausta

KUVA 5 Jos sinulla on kokemusta osa-aikatyöstä: Mistä syystä olit/olet osa-aikatyössä?

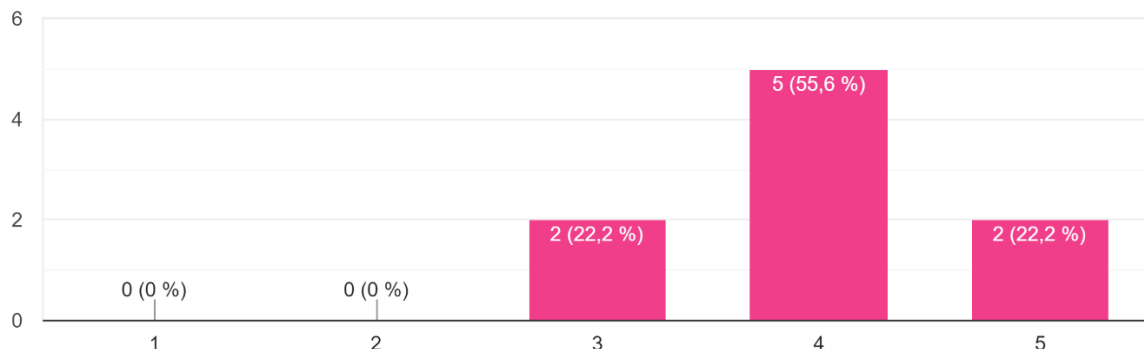
Suurin osa, 4 vastausta, sanoivat syyn olleen opiskelu. Perhe oli syynä kahdella vastaajalla, ja tähän voisi myös lukea osittaisen hoitovapaan mukaan, jolloin perhe sai toiseksi eniten vastauksia kolmella vastauksella. Myös osa-aikaeläke sai pari vastausta. Työkyvyn aleneminen oli vapaa vastaus, jonka voi lukea osa-sairausvapaaseen, joka ei ollut vastausvaihtoehtona.

”Osa-aikatyö sopii hyvin esimerkiksi ikääntyneille, joilla on pitkä työura takana mutta vielä joitakin vuosia työuraa jäljellä. Myös pienten lasten vanhemmat ja opiskelijat hyötyvät osa-aikatyöstä”, kirjoittaa yksi osa-aikaeläkkeellä ollut vastaaja ja jatkaa: ”Mielestäni on nykyaikaa se, että huomioidaan erilaiset elämäntilanteet ja fyysiset sekä psyykkiset rajoitteet.”

Kukaan ei vastannut, että työnantaja olisi pyytänyt heitä tekemään osa-aikatyötä. Tämä vastaa myös osassa 2.5 olevaan kysymykseen työnantajan ehdottamasta osa-aikatyöstä saatuja vastauksia. Myös vapaa-aika jäi vastauksitta, joka on mielenkiintoista, sillä seuraavassa kysymyksessä kysyttiin osa-aikatyötä tekemättömiltä, miksi he haluaisivat tehdä osa-aikatyötä, suurin osa, jopa 5 kirjanpitäjää, vastasi vapaa-ajan (kuva 7). Eli vaikka enemmän vapaa-aikaa on haluttua, ei se vielä ole yleinen syy tehdä lyhennettyä työaikaa, vaan kirjanpitäjien osa-aikaa tehdään yleensä ”oikeasta” syystä ja tarpeesta.

On huomioitava, että kumpikin näistä kysymyksistä oli monivalintakysymyksiä, joten on mahdollista, että syitä osa-aikatyölle on enemmän kuin vain yksi – esimerkiksi hoitovapaa ja perhe voisi olla mahdollista nähdä samana.

9 vastausta

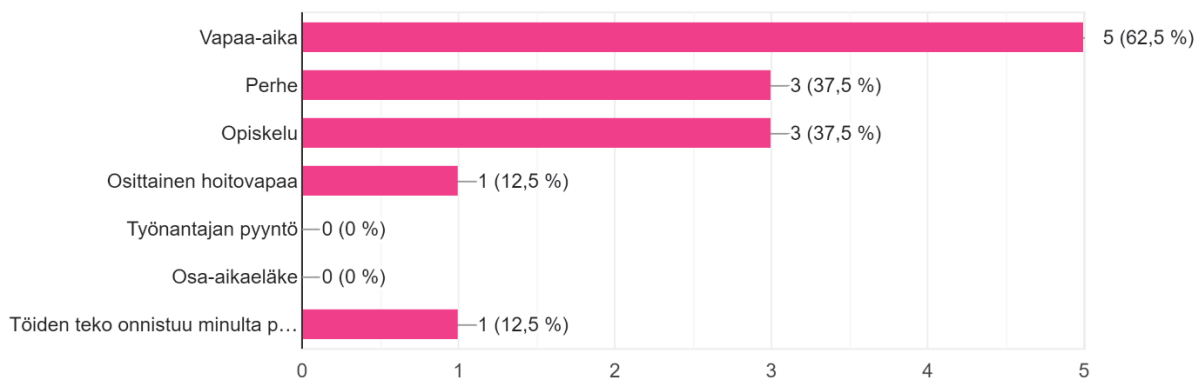
KUVA 6 Minkäläinen osa-aikatyökokemuksesi oli?

Tutkimustuloksiin ei oikeastaan vaikuttanut kuvan 6 kysymys, mutta se antaa kuitenkin mielenkiintoista kuvaa kirjanpitäjien osa-aikatyökokemuksista. Vastausasteikko kysymyksessä oli 1 Erittäin negatiivinen – 5 Erittäin positiivinen. Kukaan ei vastannut kokemuksensa olleen erittäin tai melko negatiivinen. On kuitenkin huomioitava, että vaikka vain kuusi vastasi olleensa osa-aikatyössä kirjanpitäjänä, tähän kysymykseen tuli yhdeksän vastausta, joka johtuu siitä, että osassa 2.0 olivat mukana myös he, joilla ei ole kokemusta lyhennetystä työajasta mutta on kiinnostusta kokeilla sitä. Toisaalta tässä ei eritelty, oliko osa-aikatyö tehty kirjanpitäjän tai ei, joten voi olla, että mukaan on tullut vastauksia muussa työssä tehdystä lyhennetystä työajasta.

5.3 Kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta osa-aikatyöstä

Osiossa 2.0 olivat siis mukana myös ne kirjanpitäjät, joilla ei ollut vielä kokemusta osa-aikatyöstä, mutta kiinnostusta olisi. Oli siis kysyttävä heidän mielipiteitään vielä erikseen. Kuvan 7 kysymys oli tarkoitettu vastattavaksi vain, jos kokemusta ei ollut, jolloin nämä vastaajat eivät vastaisi kuvan 5 samanlaiseen kysymykseen.

8 vastausta

KUVA 7 Jos et ole ollut osa-aikatyössä: Mistä syistä haluaisit olla osa-aikatyössä?

Kirjanpitäjien, joilla ei ole kokemusta, mutta on kiinnostusta joku päivä kokeilla osa-aikatyötä, isoin syy kiinnostukseen oli vapaa-ajan lisääntyminen ja sen tuomat edut. Perhe ja opiskelu saivat kumpikin 3 vastausta, ja osittainen hoitovapaa, jonka voisi myös laskea perheeseen liittyväksi, sai yhden vastauksen.

Eräs ”perhe” -vastauksen valinnut avaa valintaansa ”vapaa sana” -osiossa: ”Osa-aikatyö sopii erityisesti pienten lasten vanhemmille, jolloin aikaa riittää myös lapsille ja vastaa lasten tarpeisiin olla vanhempien lähellä.”

Opiskelun ja osa-aikatyön välisestä yhteydestä sanottiin näin: ”sen lisäksi, että [osa-aikatyö] mahdollisesti vähentäisi opiskelijoiden velkataakkaa, se myös mahdollisesti parantaisi opintomenestystä, kun pääsisi jo varhaisessa vaiheessa yhdistämään käytännön työtä opiskeltuun teoriaan.” Sen lisäksi osa-aikatyö toisi opiskelijalle lisää tuloja, kuten toinen vastaaja sanoi: ”Minusta osa-aika työ on hyvä opiskelijoilla ja esim vanhempainvapaan oleville, jotka haluavat tehdä vähän töitä saadakseen lisää rahaa tukien päälle.”

Työnantajan pyynnöstä tehtävä osa-aikatyö sekä osa-aikaeläke jäivät vastauksitta. Varsinkin työnantajan pyynnöstä tehtävä osa-aikatyö ei näytä olevan yleistä kirjanpitoalalla, ottaen huomioon, ettei se saanut ollenkaan vastauksia läpi kyselyn, eikä se noussut vapaissa vastauksissakaan esille.

Yksi vapaavalintainen vastaus oli kokonaisuudessaan: ”Töiden teko onnistuu minulta paremmin lyhyemmissä pätkissä kuin pitämällä pitkiä työpäiviä.” Tämä vastaaja kirjoitti asiasta myös lisää: ”Osa-aikatyö tehostaisi minusta asioita. Koen, että ainakin oman työn laatu kasvaisi, jos ei olisi tarvetta olla todella pitkään töissä vaan esimerkiksi hoitaisi asioita joustavammin.”

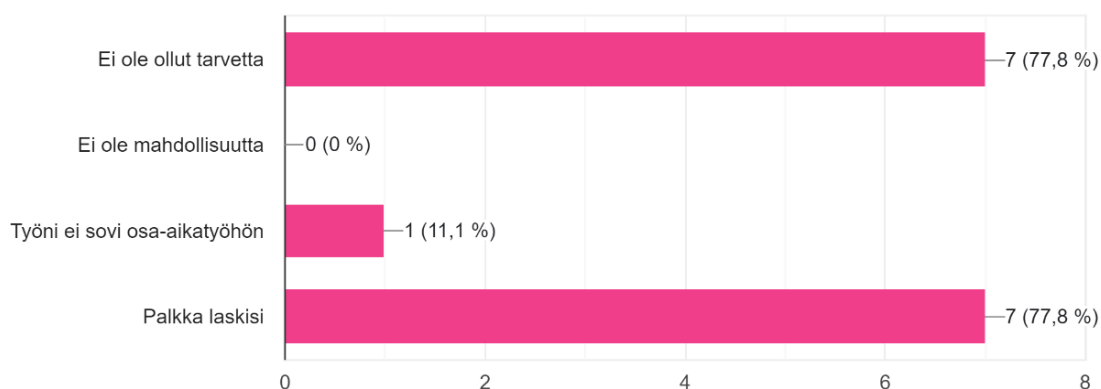
Tämäkin kysymys oli monivalintakysymys, joten vastaajilla on voinut olla monta syytä kiinnostukseen.

5.3.1 Kirjanpitäjät, joilla ei ole kokemusta eikä kiinnostusta kokeilla osa-aikatyötä

Kun kyselyn ensimmäisen osan kysymyksiin kokemuksesta ja kiinnostuksesta vastasi kumpaankin kieltävästi, pääsi jatkamaan osioon 2.5. Tässä osiossa siis olivat mukana kirjanpitäjät, jotka ei olleet tehneet lyhennettyä työpäivää, eivätkä olleet edes kiinnostuneita osa-aikaiseen työhön.

Miksi et ole kiinnostunut tekemään osa-aikatyötä?

9 vastausta

KUVA 8 Syyt olla tekemättä osa-aikatöitä.

Kun kysyttiin syytä siihen, miksi kiinnostusta lyhennettyyn työaikaan ei ollut, nousi kaksi vastausta selvästi esille: tarpeen puuttuminen sekä palkkaus. Kumpikin sai 7 vastausta, eli olivat selvästi suurimmat syyt kiinnostuksen puutteeseen.

Palkan laskeminen osa-aikatöitä tehdessä onkin ollut puheissa usein, ja monesti kokeiluissa, joista on tullut hyvää palautetta, palkan laskemista on vältetty tai vähennyksen määrää laskettu - 80 % työaikaa tekeville maksetaan 90 % tai jopa täyttä palkkaa. Näin tehtiin esimerkiksi Fingersoftin kokeilussa osa-aikatyöstä (YLE 2023).

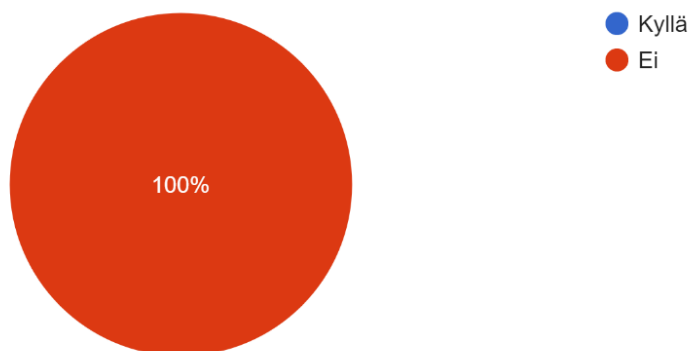
Myös vapaissa vastauksissa viimeiseen kysymykseen ”Vapaa sana! Mitä mieltä yleisesti olet osa-aikatyöstä” nousi esille palkan väheneminen, ja se ettei palkka tälläkään hetkellä täysillä työtunneilla ollut suuri. Eräs vastaaja, joka ei myöskään nähnyt osa-aikatyön sopivan kirjanpitäjille (kuva 10), kertoi, ettei ”toivo osa-aikatyötä sen taloudellisen vaikutuksen vuoksi. Nykyinen palkkatasokin on huono.” On siis ymmärrettävää, että palkka on monella mielessä, varsinkin inflaation kasvaessa palkkojen kasvamatta samassa suhteessa. Kun tuntuu siltä, että palkka ei täytenäkään riitä, ei sitä halua mitenkään pienentää. Vapaa-ajan lisääntyminen ei auta, jos ei ole varaa tehdä mitään sillä.

Vain yksi vastasi, ettei kirjanpitäjän työ sovi osa-aikatyöhön. Tämä tukee sitä, että suurin osa vastaajista näki kirjanpitäjän työn sopivan osa-aikatyöhön (kuva 10). Vastaaja avasi tätä vastaustaan viimeisessä kysymyksessä, jossa pääsi kertomaan vapaasti osa-aikatyöstä, kirjoittaen, että ”tällä hetkellä töiden tekemiseen ei välillä riitä normaali työaika aikataulupaineiden takia.” Osa-aikatyö siis ei olisi mitenkään riittävää saamaan työtehtävät tehtyä aikatauluissa.

Vapaa sana -osiossa moni kirjanpitäjä, joka ei ollut kiinnostunut itse osa-aikatyöstä, toivoi kuitenkin, että se olisi mahdollista kaikilla sitä haluavilla. ”Työnantajien tulisi tarjota työntekijöille entistä enemmän joustavuutta, toivottavasti osa-aikatyön tekeminen olisi jatkossa mahdollista kaikille, jotka sitä toivovat,” kirjoittaakin yksi.

Onko sinulle ehdotettu osa-aikatyötä ennen, esim. työnantajan puolelta?

9 vastausta

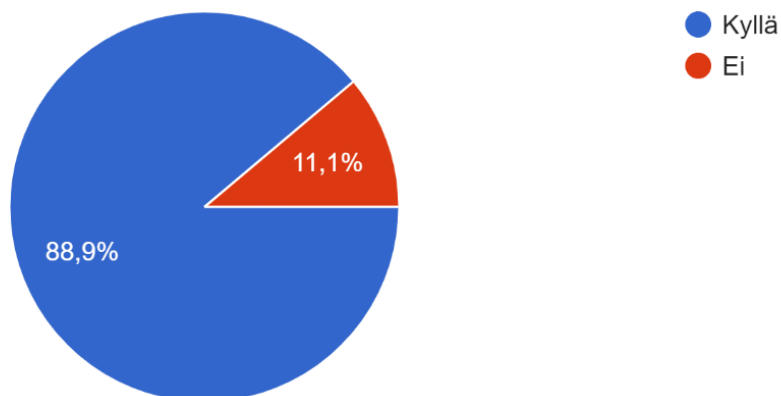

KUVA 9 Työnantajan ehdottama osa-aikatyö.

Yksi mahdollisuus tehdä osa-aikatöitä on työnantajan pyyntö. Se ei kuitenkaan kirjanpitäjillä näytä olevan tyypillistä, sillä kukaan ei vastannut työnantajien sitä heille ehdottaneen. Toisaalta, jos työnantaja olisi pyytänyt tekemään osa-aikatyötä, olisi työntekijä silloin mitä luultavammin tehnyt osa-aikatöitä, eikä näin olisi nähnyt tätä kysymystä. Tämä kysymys olisi siis voinut olla kaikille vastaan tuleva kysymys, eikä vain niille, joilla ei ole ollut ollenkaan kiinnostusta osa-aikatyöhön.

5.4 Sopiiko kirjanpitäjän työ lyhennettyyn työaikaan

27 vastausta

KUVA 10 Onko kirjanpitäjän työ mielestäsi soveltuvaa osa-aikatyöhön?

Suurin osa kaikista 27 vastaajasta oli sitä mieltä, että kirjanpitäjä voisi tehdä osa-aikatyötä hyvin. Ei-vastauksia tuli vain 3, eli noin 11 %. Toisaalta myös monissa myönteisesti vastaavien vapaissa vastauksissa kysymykseen 11. ”Miksi ei/miksi kyllä?” nostettiin esille tilanteita ja syitä, milloin lyhennetty työaika ei sopisi kirjanpitäjille.

Vastaajista, joilla oli kokemusta lyhennetystä työajasta kirjanpitäjänä, kaikki paitsi yksi vastasivat kirjanpidon soveltuvan osa-aikatyön tekemiseen. Tämän yhden ei-vastaajan mukaan kirjanpitäjän olisi oltava mahdollisimman paljon asiakkaidensa käytettävissä: ”olisi hyvä olla paikalla joka päivä, jos on vastuasiakkaita”.

Muut kaksi kielteistä vastausta tulivat kirjanpitäjiltä, joilla ei myöskään ollut kiinnostusta lyhennetyn työajan teosta. Toisen mukaan työ on liian aikataulutettua, ja kuukausikirjanpidon ja varsinkin tilinpäätöksen aikaan on tärkeää pitää kiinni aikatauluista. Tällöin oletettavasti osa-aikatyö tuo mukaan liikaa kiirettä ja stressiä sen sijaan, että se rentouttaisi ja toisi lisää vapautta. Myös toinen vastasi deadlinejen olevan tärkeitä, jolloin kiire voisi vain osa-aikaisena lisääntyä. ” [Kirjanpitäjän työ] on niin hektistä ja asiakkaat kyselevät kaikkea, joten en näe, että osa-aika riittäisi, ” hän kirjoittaa. Myös hän mainitsee työn olevan jatkuvaa asiakaspalvelua, eli kirjanpitäjän olisi oltava tavoitettavissa mahdollisimman paljon.

Paikalla olon ja asiakaspalvelun tärkeys nousivat esille myös myönteisissä vastauksissa. Moni kirjoittaa, että osa-aikatyö sopii parhaiten kirjanpitäjälle, joka työskentelee tiimissä, jolla on vähäisesti omia asiakkaitaan ja jonka työmäärä on kohtuullinen. Varsinkin avustavan kirjanpitäjän nähtiin sopivan tekemään lyhennettyä työaika erittäin hyvin. Sen lisäksi, sen sijaan että tällä hetkellä täyttää

työaika tekevät kirjanpitäjät siirtyvät tekemään lyhennettyä työaika, voitaisiin ottaa suoraan töihin osa-aikaisia kirjanpitäjiä avustamaan esimerkiksi tilinpäätöksen aikaan.

"Osa-aikatyö sopii parhaiten semmoisille kirjanpitäjille, jotka työskentelee tiimissä. Mikäli on yksin vastuussa asiakkaan kirjanpidosta, on osa-aikatyö siinä haasteellinen," mietti yksi myöntävästi vastannut. Toinen sanoo, ettei "-- keksi yhtään syytä, miksi ei onnistuisi jos työmäärä on kohtuullinen." Asiakkaiden määrä siis on tärkeä ottaa huomioon osa-aikatyön soveliaisuutta miettiessä.

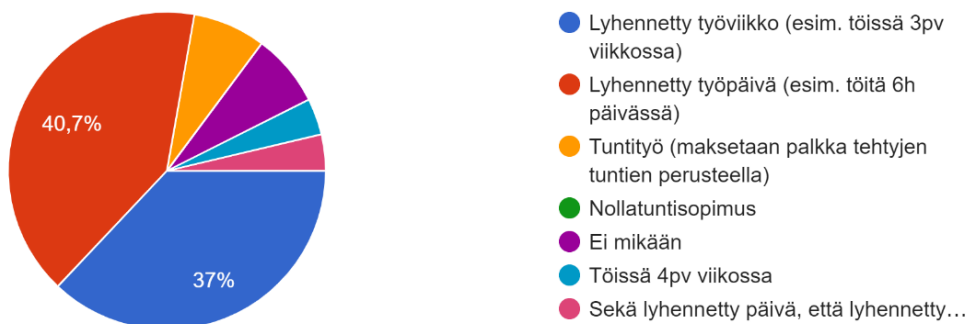
Muutenkin asiakaspalvelun haasteet mietityttivät Kyllä-vastaajia. "Mikäli osa-aikainen työntekijä vastaa jostain asiakkuudesta yksin, voisi olla hankalaa jos kirjanpitäjä ei olisi tavoitettavissa esim useampaan päivään," kirjoittaa eräs, mutta mainitsee samalla, että "tällöin kuitenkin lyhennetty työpäivä sopisi." Toinen sanookin, että "kirjanpito on mielestäni erittäin soveltuva työ osa-aikaiselle työntekijälle silloin kun on kyseessä esim. pienehkö asiakas, jolle sopii se, että oma kirjanpitäjä on tavoitettavissa vain kolmena päivänä viikossa."

Asiakaspalvelu onkin yksi kirjanpidon työtehtävä, jota on vaikea kirjanpitäjän tai esimiehien aikataulutettava ennakkoon. Kiireisiä kysymyksiä ja ongelmia voi nousta esille milloin tahansa, ja silloin on huono, jos ainoa heidän asioitaan hoitava kirjanpitäjä ei ole töissä. Tässä kuitenkin asiaa varmasti auttaa tiimissä työskentely, jolloin tiimikaverit pystyvät antamaan edes avustavaa apua asiassa.

Tiimissä työskentelyä pidettiin siis yleisesti sopivimpana osa-aikatyön tekemiseen. Kyselyn alun taustatietokysymyksissä kysyttiin kirjanpitäjien työskentelytavoista, ja suurin osa vastasi työskentelevänsä pääosin yksin. Silti suurin osa kaikista vastaajista piti osa-aikatyötä sopivana kirjanpitäjille, eli myös yksin työskentelevät. Hyvällä suunnittelulla osa-aikatyö voikin sopia myös yksin kirjanpitoa tekeville. Tällöin myös asiakkaiden koko ja määrä vaikuttavat mahdollisuuksiin lyhentää työaika.

Myönteisesti vastaajat eivät pitäneet kielteisesti vastaavien mainitsemia aikataulutusta ja deadlineja liian suurena esteenä. "Kirjanpitäjän työssä kiireisimmät ajat on yleensä jo valmiiksi tiedossa, joten on kohtalaisen helppoa suunnitella työajat kiireisimmille ajankohdille ja poissaolot hiljaisemmille." Työtehtäviä ei ole tarpeen tehdä päivittäin, vaan niitä pystyy jakamaan useammalle päivälle, jolloin lyhennetty työviikko esimerkiksi sopisi hyvin.

27 vastausta

KUVA 11 Minkälainen osa-aikatyö on mielestäsi paras/soveltuvin itsellesi/kirjanpitäjän töihin?

Kysyttäessä kirjanpitäjille sopivinta osa-aikamuotoa, saivat lyhennetty työpäivä ja työviikko melkein yhtä paljon vastauksia. Kun myös "muu, mikä?" kohtaan tulleet vapaat vastaukset "töissä 4 päivänä

viikossa” ja ”sekä lyhennetty päivä että lyhennetty työviikko” lasketaan mukaan, ovat nämä reilusti sopivimmat lyhennetyt työnteon muodot kirjanpitäjien joukossa. ”Osa-aikatyö onnistuu mielestäni paremmin niin, että pitää pari vapaapäivää viikossa lyhyempien työpäivien sijaan, koska muuten työpäivät tullaan venymään ja tunteja tulee melkein täyden työajan verran,” yksi vastaaja kertoo vapaa sana -kohdassa.

Nollatuntisopimus ei saanut yhtään vastausta, joka onkin ymmärrettävää, sillä sitä pidetään huonona työntekijälle. Työnantaja ei ole veloitettu antamaan ollenkaan työtunteja työntekijälle, ja työntekijöitä ohjeistetaan pyrkimään saamaan vähimmäistuntimäärän muuksi kuin nollassa tunniksi (Työelämän pelisäännöt 2022).

6 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön päätutkimuskysymys oli ”Sopiiko osa-aikatyö kirjanpitäjille?”, eli tutkimuksella haluttiin selvittää kirjanpitäjänä toimivien henkilöiden mielipiteet lyhennetystä työajasta heidän työssään. Suurin osa, jopa 88,9 % vastaajista oli sitä mieltä, että osa-aikatyö sopii kirjanpitäjän työhön. Osa-aikatyön nähtiin sopivan varsinkin tiimissä työskentelevälle kirjanpitäjälle, jolla ei ole yksin vastuulla useaa asiakasta. Avustavan kirjanpitäjän työtehtävien nähtiin sopivan erityisen hyvin lyhemmällä työajalla tehtäviksi.

Kirjanpitäjillä ei ollut paljon omakohtaista kokemusta osa-aikatyöstä - vain 22,2 %:lla vastaajista oli tehnyt tai tekee tällä hetkellä osa-aikatoita kirjanpitäjänä. 57,1 % pieni enemmistö on myös kiinnostunut itse tekemään lyhennettyä työaika. Osa-aikatyötä on tehty suurimmaksi osaksi opiskelun ohella (44,4 %) ja perheeseen liittyvistä syistä (perhe 22,2 %, osittainen hoitovapaa 11,1 %). Vaikka vapaa-aika oli kokemusta omaamattomien vastaajien suurin syy (62,5 %) kiinnostukselle osa-aikatyöhön, kukaan osa-aikatyötä tehneistä ei vastannut sen olleen syy osa-aikatyölle.

Vastaajien tärkeimmät syyt olla tekemättä osa-aikatyötä olivat palkan aleneminen (77,8 %) sekä tarpeen puuttuminen (77,8 %). Niiden mielestä, jotka pitivät kirjanpitoa sopimattomana lyhennettyyn työaikaan, kirjanpito oli liian aikataulutettua ja asiakaspalvelupainotteista, että työaika ehtisi lyhentää.

Eli jotta kirjanpitäjä pystyy lyhentämään työaikaansa työssään, pitää tiettyjen ehtojen (asiakkaiden ja työtehtävien sopiva määrä, työskentely osana tiimiä) täytyä, mutta suurin osa vastaajista näki näiden täyttymisen ja näin osa-aikatyön olevan hyvinkin mahdollista.

6.2 Pohdinta

Opinnäytetyön tutkimus on tehty kirjanpitäjien keskuudessa sähköisen kyselyn avulla, ja kyselyn rakenteen voi nähdä LIITE 1:stä. Suorien lainausten avulla lukijan on helpompi ymmärtää tutkimustulosten analysointia ja johtopäätösten tekoa. Suorat lainaukset on liitetty suoraan kyselystä korjaamatta esimerkiksi niiden kieliasua.

Kyselyn vastauksissa nousi ylös monia odottamiani asioita: osa-aikatyö on helpompaa, kun kirjanpitäjä on osa ryhmää, joiden kanssa asiakkaita ja työtehtäviä voi jakaa, eikä hänellä ole yksin vastuulla suuria määriä asiakkaita, jotka vaativat asiakaspalvelua päivittäin. Opiskelua ja osa-aikatyötä pidettiin hyvänä yhtälönä, ja avustavan kirjanpitäjän nähtiin sopivan parhaiten osa-aikatyöhön. Tiukat aikataulut nähtiin niin kiirettä tuovina, kuin jaksoittaisen osa-aikatyön mahdollistavana asiana.

Digitalisaatio, jonka voisi odottaa lyhentävän työaikoja poistamalla rutiininomaisia tehtäviä, mainittiin yllättävän vähän, vain kerran, ja silloinkin sitä ei pidetty käytännössä työaika lyhentävänä työkaluna. Enemminkin se nähtiin työtaakkaa ja kuormitusta lisäävänä tekijänä, kun kirjanpitäjien tehtävät ovat yhä enemmän asiantuntijamaisia ja vaativampia.

Opinnäytetyötäni kirjoittaessa pääsin tutustumaan todella laajasti useaan eri lakiin työaika laista kirjanpitolakiin. Oli kiinnostavaa nähdä, kuinka monessa eri laissa työajasta säädetään, ja kuinka lait

usein liittyivät toisiinsa, esimerkiksi työsopimuslaissa ja sairausvakuutuslaissa kummassakin oli asiaa osasairauspoissaoloista. Pitää todellakin tuntea useaa lakia kunnolla, jotta osaa tehdä oikeita päätöksiä ja tietää oikeutensa työelämässä. Näihin liittyen voisi aiheesta tehdä laajempaakin tutkimusta ja ottaa kohderyhmäksi myös lainsäätäjät ja työnantajien puoli esimiehineen ja yritysten pomoineen. Sillä vaikka kirjanpitäjällä on halu tehdä lyhennettyä työaika, on siitä vaikea vain itse päättää. Toisaalta saattaa olla vaikeaa löytää tutkimukseen sopivia henkilöitä, jotka myös tietävät läheisesti ja tarkasti juuri kirjanpitäjien työarjesta.

Vaikka kysely pääasiassa toimi tiedonkeruuaineistona hyvin, olisi kysymyksiä voinut olla enemmänkin - usein vastauksia katsellessa ja teoriaa kerätessä nousi uusia kysymyksiä mieleen, johon olisi ollut kiinnostava tietää vastaus. Teoria ei ollut läheskään valmis, kun jo aloin lähettää kyselyä eteenpäin, jotta varmasti saisin tarpeeksi vastauksia. Kyselyssä ei myöskään ollut mahdollista kysyä jatkokysymyksiä tai oikaista väärinkäsityksiä. Haastattelut olisivat olleet tähän parempi tapa tutkimuksen toteutukselle. Myöskään, koska sähköposti osoitteita ei kerätty, en sitä kautta voinut lähettää lisäkysymyksiä vastaajille. Opinnäytetyön suunnittelussa mietin, että olisin kyselyssä kysynyt erikseen olisiko vastaaja ollut kiinnostunut tekemään vielä syväluotaavamman haastattelun aiheesta, mutta ajankäytöllisesti se olisi ollut liian haastavaa.

Kyselyn kohderyhmäksi valikoituivat itselleni tutuissa isommissa tilitoimistoissa toimivat kirjanpitäjät. Opinnäytetyö on tutkimuksena pienenhö, minkä vuoksi halusin keskittyä juuri itselleni tärkeään ja läheiseen ryhmään. Pienen otantamäärän vuoksi suuria, kaikkia kirjanpitäjiä koskevia johtopäätöksiä ei voi tehdä, mutta tutkimus antaa hyvää alkua aiheen laajempaan tutkimiseen ja vahvistaa käsitystä siitä, että osa-aika on haluttua ja paljon kiinnostusta herättävää. Tällä hetkellä se ei ehkä ole täysin mahdollista kaikilla, eikä se ehkä toteudu tarpeeksi hyvin (palkkaan ja työmäärään nähden), mutta monella oli toivetta paremmasta tulevaisuudesta.

Tämä opinnäytetyö keskittyi ihmisiin ja heidän omiin henkilökohtaisiin mielipiteisiinsä ja kokemuksiin lyhennetystä työajasta. Tutkimus antoi hyvän pohjan jatkotutkimuksille aiheesta, mutta ei oikeastaan antanut paljon käytännön tietoa, jota voitaisiin soveltaa yleisesti työpaikoilla tai laissakin lyhennetystä työajasta päätettäessä. Siispä tulevaisuudessa aiheesta voisikin myös tehdä paljon laajempaa kvantitatiivisenkin tutkimuksen, jolloin saisi lisäksi selville mielipiteiden ja kokemusten eroja esimerkiksi eri ikäluokkien tai ammattinimikkeiden välillä

LÄHTEET

- Apix Messaging 2018. Miten työ muuttuu tilitoimistossa? Video. YouTube-videopalvelu, julkaistu 22.5.2018. <https://www.youtube.com/watch?v=FcvL2uJOYeI>. Viitattu 3.11.2023.
- Autonomy 2023. The results are in: the UK's four-day week pilot. Pdf-tiedosto. Julkaistu helmikuussa 2023. <https://autonomy.work/wp-content/uploads/2023/02/The-results-are-in-The-UKs-four-day-week-pilot.pdf>. Viitattu 7.11.2023.
- Demokraatti 2017. Työväenliike taisteli kahdeksan tunnin työpäivän – historiallisesta päätöksestä 100 vuotta. Verkkoartikkeli. Päivitetty 15.11.2017. <https://demokraatti.fi/tyovaenliike-taisteli-kahdeksan-tunnin-tyopaivan-historiallisesta-paatoksesta-100-vuotta/>. Viitattu 28.10.2023.
- Direktiivi 1998/23/EY. Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) osa-aikatyötä koskeva puitesopimus. Euroopan unionin virallinen lehti 5.5.1998. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01997L0081-19980525>. Viitattu 26.10.2023.
- Ekonomistikone 2017. Ekonomistit: Työn jakaminen ei tepsi työttömyyteen. Verkkojulkaisu. <https://www.ekonomistikone.fi/kysymys-5/>. Viitattu 1.11.2023.
- Ekonomistikone 2020. Ekonomistit torjuvat ajatuksen työajan lyhentämisestä sääntelyn keinoin. Verkkojulkaisu. <https://www.ekonomistikone.fi/ekonomistit-torjuvat-ajatuksen-tyoajan-lyhentamista-saantelyn-keinoin/>. Viitattu 1.11.2023.
- Hanni, Kettunen, Tähtinen 2022. Työnteon erilaiset muodot käytännönläheisesti. Helsinki: Kauppa-kamari.
- Kaarlejärvi, Sanna 2019. Kirjanpitäjän muuttuva työ. Efiman blogi. 5.3.2019. <https://www.efima.com/blogi/kirjanpitajan-muuttuva-tyo>. Viitattu 3.11.2023.
- Kela 2023. Osittainen vanhempainraha. Verkkojulkaisu. Päivitetty 28.9.2023. <https://www.kela.fi/osittainen-vanhempainraha>. Viitattu 27.10.2023.
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen julkaisuaika tuntematon. Osatyökyvyttömyyseläke. Verkkojulkaisu. <https://www.ilmarinen.fi/henkiloasiakas/tyoelake/tyokyvyttomyyselake/osatyokyvyttomyyselake/>. Viitattu 28.10.2023.
- Kirjanpitolaki 1336/1997. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>. Viitattu 1.11.2023.
- Koivulahti, Jutta 2021. Työajan lyhentämisen koetut vaikutukset hyvinvointiin. Pro gradu -tutkielma. Henkilöstöjohtaminen. Vaasan yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021052731941>. Viitattu 28.10.2023.
- Kunttu, Eveliina 2021. "Ei tää elämä oo pelkkää työntekoa." Tapaustutkimus työajan lyhentämisen kokeilusta sosiaalialalla. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalitieteiden laitos, yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022060141720>. Viitattu 1.11.2023.
- Lapsen Maailma 2019. Osa-aikatyötä, unipatja ja isyyspakkaus. Verkkoartikkeli. <https://lapsenmaailma.fi/artikkeli/osa-aikatyota-unipatja-ja-isyyspakkaus/>. Viitattu 27.10.2023.
- Opintovapaa-asetus 864/1979. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790864>. Viitattu 28.10.2023.
- Opintovapaalaki 273/1979. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1979/19790273>. Viitattu 28.10.2023.
- Sairausvakuutuslaki 1224/2004. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20041224>. Viitattu 26.10.2023.

Sitra 2015. Haaveena osa-aikatyö? Sitran selvityksiä 98. Pdf-tiedosto. Julkaistu 15.6.2015. <https://media.sitra.fi/app/uploads/2017/02/Selvityksia98-2.pdf>. Viitattu 28.10.2023.

STTK 2017. Jos työviikko olisi neljä päivää? Keskustelua tulevaisuuden työstä ja työajoista. Pdf-tiedosto. https://www.sttk.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/04/STTK-Tutkimus-ty%C3%B6ajasta_tulosesitys.pdf. Viitattu 31.10.2023.

STTK ja Aula Research Oy 2017. Kansalaistutkimus viikkotyöajasta. Pdf-tiedosto. https://www.sttk.fi/wp-content/uploads/sites/2/2017/04/STTK-Tutkimus-ty%C3%B6ajasta_tulosesitys.pdf. Viitattu 30.10.2023.

Taloushallintoliitto julkaisuaika tuntematon. Kirjanpidon ABC. Verkkajulkaisu. <https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/kirjanpidon-abc/>. Viitattu 3.11.2023.

Taloussanomien 2019. 1990-luvulla Suomessa kokeiltiin lyhyempiä työaikoja ja saatiin tuottavuusloikka – kokeilun johtaja: ”Ideologinen vastustus on vahvaa!”. Verkoartikkeli. <https://www.is.fi/taloussanomien/art-2000006209617.html>. Viitattu 31.10.2023.

Telma 2021. Puhe työajan pituudesta on ollut kestoaihe historian saatossa. Verkoartikkeli. Julkaistu 18.2.2021. <https://telma-lehti.fi/puhe-tyoajan-pituudesta-on-ollut-kestoaihe-historian-saatossa>. Viitattu 28.10.2023.

Tietoarkisto julkaisuaika tuntematon. Tunnisteellisuus ja anonymisointi. Verkkajulkaisu. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/tunnisteellisuus-ja-anonymisointi/#minimointi-elimiten-kerata-aineisto-niin-ettei-se-sisalla-turhia-tunnisteita>. Viitattu 13.11.2023.

Tilastokeskus 2023. Toimipaikkalaskuri / Kunnittainen toimipaikkalaskuri. <https://pxdata.stat.fi:443/PxWeb/sq/8b6a8ba6-6706-4130-9dec-99bceaf07dce>. Viitattu 3.11.2023.

Tilitoimistossa 2021. Tehtävänkäsittely tilitoimistossa. Verkoartikkeli. <https://tilitoimistossa.taloushallintoliitto.fi/tyo-tilitoimistossa/tehtavankasittely-tilitoimistoissa>. Viitattu 3.11.2023.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Työaikalaki 872/2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2019/20190872>. Viitattu 26.10.2023.

Työeläke.fi 2023. Osittainen vanhuuseläke tuo joustoa. Verkkajulkaisu. Päivitetty 17.5.2023. <https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/osittainen-vanhuuselake-tuo-joustoa/>. Viitattu 28.10.2023.

Työelämän pelisäännöt 2022. Nollatuntityö. Verkkajulkaisu. Päivitetty 21.09.2022. <https://tyoelamanpelisaannot.fi/fi/nollatuntityo/>. Viitattu 15.1.2024.

Työsopimuslaki 55/2001. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>. Viitattu 27.10.2023.

Työsuojelu.fi julkaisuaika tuntematon. Vaihteleva työaika. Verkkajulkaisu. <https://tyosuojelu.fi/tyosuohde/tyoaika/vaihteleva>. Viitattu 28.10.2023.

Työterveyslaitos 2023. Miten Suomi voi? -tutkimus: Työhyvinvoinnin kehittyminen loppuvuoden 2019 ja kesän 2023 välillä. Päivitetty 13.9.2023. <https://www.ttl.fi/tutkimus/hankkeet/miten-suomi-voi>. Viitattu 28.10.2023.

Työttömyysturvalaki 1290/2002. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290>. Viitattu 26.10.2023.

Verohallinto 2021. Ilmoititko oma-aloitteisia veroja myöhässä? Verkkajulkaisu. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/omaaloitteiset-verot/myohastymismaksu/>. Viitattu 3.11.2023.

Vilkka, Hanna 2020. Akateemisen lukemisen ja kirjoittamisen opas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vilkka, Hanna 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä: ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Yle 2017. Oululaisen Fingersoftin kokeilussa töitä tehdään 80 prosenttia, mutta palkkaa saa 90 prosenttia. Verkkootikkeli. <https://yle.fi/a/3-12098819>. Viitattu 1.11.2023.

Yle 2020. Kuuden tunnin työpäivä paransi tuottavuutta ja hyvinvointia, muistaa pääluottamusmies – kysyimme, mitä 16 vuoden kokeilusta opittiin vaasalaisyriyksessä. <https://yle.fi/a/3-11522955>. Viitattu 1.11.2023.

Yle 2021. Jesse Särns punnitsi marraskuussa, millaista työaikaä hänen työntekijänsä jatkossa tekisivät: työaikakokeilu tuotti hyviä kokemuksia, mutta taloudellinen tulos puuttui. Verkkootikkeli. Päivitetty 7.12.2021. <https://yle.fi/a/3-12215399>. Viitattu 1.11.2023.

Yle 2023. Sami Saari tekee kuuden tunnin työpäiviä lähes täydellä palkalla – näin suomalaisyrityksen työaikamalli toimii. Verkkootikkeli. Päivitetty 26.2.2023. <https://yle.fi/a/74-20019599>. Viitattu 30.10.2023.

Yrittäjät 2021. Peliyhtiössä kaikki voittavat, kun työaika lyhenee – Fingersoftin työntekijät voivat nyt valita lyhyemmän työajan lähes täydellä palkalla. Verkkootikkeli. <https://www.yrittajat.fi/uutiset/peliyhtiössä-kaikki-voittavat-kun-tyoaika-lyhenee-fingersoftin-tyontekijat-voivat-nyt-valita-lyhyemmän-tyoajan-lahes-taydella-palkalla/>. Viitattu 1.11.2023.

LIITE 1: KYSELYLOMAKE (GOOGLE FORMS)

1. Mikä on ammattinimikkeesi? *

- Kirjanpitäjä
- Avustava kirjanpitäjä
- Pääkirjanpitäjä
- Taloushallinnon asiantuntija
- Muu:

2. Kauanko olet ollut työelämässä? *

(Laske mukaan kaikki kokemuksesi, ei vain kirjanpitäjän työ)

- 0 - 4 vuotta
- 5 - 10 vuotta
- 11 - 19 vuotta
- Yli 20 vuotta

3. Onko työpaikallasi mahdollista olla osa-aikatyössä? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4. Työskenteletkö pääosin: *

- Yksin (omat asiakkaat)
- Osana ryhmää (samat asiakkaat)

5. Oletko ollut kirjanpitäjänä osa-aikatyössä ennen? *

- Kyllä
- Ei
- Olen tällä hetkellä osa-aikatyössä

6. Jos et, haluaisitko olla osa-aikatyössä/kokeilla osa-aikatyötä?

- Kyllä
- En

Osa-aikatyö kirjanpitäjänä -kysely, osa 2.0

HUOM! Vastaa vain joko kysymykseen 7 tai 8, älä kumpaankin.

7. Jos sinulla on kokemusta osa-aikatyöstä: Mistä syystä olit/olet osa-aikatyössä?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon

- Vapaa-aika
- Perhe
- Opiskelu
- Osittainen hoitovapaa
- Työnantajan pyyntö
- Osa-aikaeläke
- Muu:

Osa-aikatyö kirjanpitäjänä -kysely, osa 2.5

Miksi et ole kiinnostunut tekemään osa-aikatyötä?

Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon

- Ei ole ollut tarvetta
- Ei ole mahdollisuutta
- Työni ei sovi osa-aikatyöhön
- Palkka laskisi
- Muu:

Onko sinulle ehdotettu osa-aikatyötä ennen, esim. työnantajan puolelta?

- Kyllä
- Ei

Vapaa sana!

10. Onko kirjanpitäjän työ mielestäsi soveltuva osa-aikatyöhön? *

- Kyllä
- Ei

11. Miksi ei/miksi kyllä? *

Oma vastauksesi

12. Minkälainen osa-aikatyö on mielestäsi paras/soveltuvin itsellesi/kirjanpitäjän * töihin?

- Lyhennetty työviikko (esim. töissä 3pv viikkossa)
- Lyhennetty työpäivä (esim. töitä 6h päivässä)
- Tuntityö (maksetaan palkka tehtyjen tuntien perusteella)
- Nollatuntisopimus
- Ei mikään
- Muu:

Vapaa sana! Mitä mieltä yleisesti olet osa-aikatyöstä? *

Oletko seurannut uutisia aiheesta? Onko lyhennetty työaika tulevaisuudessa kaikilla? Mitä muita mietteitä osa-aikatyö herättää sinussa? Vastaathan tähän mahdollisimman kattavasti, vastaukset todella auttavat minua opinnäytetyön teossa. Kiitos!

Oma vastauksesi